

Homoki krónikások

November vége. A homokon reggelre már megmaradt a hó. A csúszós utakon kicsit bizonytalan léptekkel jönnek az öregek. Az üllési kultúrházba igyekeznek, hogy részt vegyenek az ünnepi nyugdíjas-találkozón. A hajdani futó tanyavilágból haláluk suhanó személyautókon, vagy a tévész teherautóján is érkeznek a meghívottak.

Benn a nagyteremben terített asztalok ételeknek, emlékeknek egyaránt. A tévész elnöke, Sándor Tibor szól:

„Elismerés és köszönet nyugdíjasainknak, hiszen fáradságos munkával ók rakták le alapját szövetkezetünknek. Főszereplői voltak egy történelmi átalakulásnak. Nagyon nehéz időszakban kellett helytállniuk mindazoknak, akik itt vannak a mai ünnepi találkozókon. Földet, jószágot, igavonó állatot, művelő szerszámot adtak össze, hogy ezen a vidéken is megkezdődhessen a szövetkezeti élet. Bajok, gondok akadtak bőven, hiába volt határtalan a szorgalom, a nagy munkabírás és akarat. A környék szeszélyes fűdohomokja sokszor volt kegyetlen.”

Pesti Menyhért: Forráskúton már 1949-ben alakult egy tévész, 330 holdnyi területen gazdálkodtak. Tagjai azelőtt napszámosok voltak. Nagyon dolgozó emberek híreben álltak, mégsem haladt a tévészük semmire. Megcsináltak azok mindent szó nélkül. Ha azt mondták, hordják arrébb ezt a dombot, elhordták, mégsem kérdezték, miért kellett ezt csinálni. A tudatlanság, a technika hiánya, a szervezeti hiány miatt volt bajuk elég. Aztán 1961-ben Forráskúton két nagyobb tévész alakult. Az egyik az Ezüstkalás, a másik a Rózsa Ferenc nevet kapta. En a Rózsa-ba léptem be, 2800 holdon gazdálkodtunk. Akkor négy traktorunk is volt már, a régi ekék, s kocsik mellett. Nem mentünk hát a géppalómásra, mert ott mindig várni kellett a gépre. Javult a helyzetünk, mikor 1994-ben megszűntek a géppalómások és mi is több traktort kaptunk. Persze a technika nem minden. A homok nagyon kegyetlen tud lenni, ha nem adjuk meg a trágyát, vagy nem gondozzuk úgy, mint kell.

Dobai Antal: Én csak várom a nyugdíjamat, még dolgozom. Annak idején itt Üllésen a Rózsa Tsz-be léptem be. Összeadtuk a lovakat, a lószerszámokat, a tehéneket, a birkákat, de sajnos alig akadt takarmány. Az állatok jó része emiatt leromlott. Ráadásul az első esztendő nagyon aszályos volt. Szinte mindenünk kiégett. Fogattal hordtuk a trágyát Csölyospálosról, hogy javítsuk a homokot. Persze, volt már akkor műtrágya is, de sokan közülünk azt hangoztatták, az rontja a földet, és csak a tarackot hajtja meg. Ha használnak, nem győzünk majd kapálni. Én fogatosként dolgoztam, szántottam, vettem, arattam. Bizony nagyon sekélyen szántottunk. Most látom, ha akkor mélyebben jár az eke, az aszály sem csinált volna akkora kárt. Dehát a magunk esztől erre nem jöttünk rá.

Az elnök: Abban az időben aligha hitték az ervevalóságát, hogy a sivár, értéktelen, pusztító homokot egyszer majd sikerül megszelídíteni, és korszerű, erős nagyüzemet létrehozni. A szövetkezetek megalakulása után a két falu, Üllés és Forráskút termelőszövetkezeti taglétszáma rangot szerzett, nemcsak megyénkben belül, hanem az egész országban. Sőt a minisztérium kijelölt bennünket a földszérumelési modellgazdaságnak. Mindezek azt bizonyítják, hogy az Önök által megkezdett úton haladt a termelőszövetkezeti mozgalmunk tovább. Ma már

közel 8 ezer hektáron gazdálkodunk, s eredményeink évről évre jobbak. Az idei aszályos nyár ellenére is kiemelkedő termést tudtunk betakarítani.

Pongrácz István: Akartuk mi akkoriban nagyon jól csinálni, mégsem sikerült. A homokon az emberek a rosszabb adottságok miatt jobban összehozták, mint a feketeföldön. A szorgalmunkkal nem is volt hiba, inkább a vezetéssel volt a baj. Hiába hozták ide akkoriban a feketeföldökről jó szakembert, a homokkal nem tudott megbirkózni. Csináltuk, ahogy bírtuk, mert félt itt mindenki, nehogy földönfutóvá váljunk. Az a hír járta: ha nem megy a tévész székere itt Üllésen, akkor megszüntetik a közöst. Erdőt telepítenek a helyére. Aztán mehet mindenki, amerre lát.

Maróti Nándor: Négy aranykoronás földek voltak az üllési Árpád Tsz-ben. Ha már 6 mázsa gabona termett egy holdon, azt mondtuk, nagyon jó termésünk volt. Főleg fogattal dolgoztunk, meg gyalogmunkás volt a legtöbb. Valahogy nagyon idegenkedtünk a traktoroktól. Azt sem tudtuk elképzelni akkoriban, hogy a vidéken lehet olyan jól gazdálkodni, mint a feketeföldön. Aligha hittük volna, hogy egyszer még lepipáljuk őket. A homoki embert nagyon szegénynek tartották a feketeföldi gazdák. Nehéz éveket éltünk végig, de kellemes csalódás ért mindannyiunkat.

Kocsis Sándor: Sokat aratunk, a feleségem volt a marokszedő. Cséplőgéppel mellette is dolgoztunk. A tanyánk Üllés határában, 5-6 kilométerre van a falutól ma is. Akkoriban gyalog jártuk be a távolságot nap mint nap. Emlékszem arra is, milyen szorongva figyeltük az idővetéskor, nehogy fújjon a szél. Hányszor voltunk úgy, hogy egyik napról a másikra az elvetett gabonát hómokostól, magostól egy másik helyre hordta át a szél.

„A termelőszövetkezet vezetése továbbra is elsődleges céljának tartja a nyugdíjasok megsegítését. Mindenkinek ezer forint ajándékot adunk, a két mázsa búza és 5 mázsa tűzifa mellé. Nem nagy összegű ajándék, ez tudjuk, ezért jövőre azt tervezük, hogy megemeljük.”

Deme Istvánné: Tanyai asszony vagyok én is. Mikor alakultak a téveszok, magányos özvegyasszonyként léptem be az egyikbe. Négy gyermeket neveltem, ezért inkább részcsmüvelést vállaltam. Ha volt időm, elmentem gyalogmunkásnak is. Nehéz időszak volt, és nagyon sokat kellett dolgozni a megélhetésért, de ez a föld adta meg, hogy fel tudtam nevelni a gyerekeimet.

Galovics Gábor: Az üllési Rózsa Tsz-ben én voltam az egyik legjobb kazalozó. Versoroyeztünk mindig, kié a jobb kazal és melyikőnk készűl el hamarabb. Frissen, fiatalosan lépkedtünk a kazal tetején, ahogy magasztottuk. Igaz, sokat kellett dolgozni, de azért mindannyiunknak jutott valamennyi termés. Egy munkaezység is csak 6 forintot ért. Volt olyan év is, hogy zárszámadáskor vissza kellett fizetni az előlegről. Egy szerencsénk azért van: a szőlő szereti a homokot. Akkoriban is sokat telepítettünk, ha nem is olyan szakszerűen mint mostanság. Felénk jó bor terem ám!

„Örömmel láthatják, hogy nemcsak a nagyüzemi gazdálkodásunk erősödött meg, hanem megváltozott a falu képe is. A régi, szegényházak helyett komfortos lakások épültek, s nem ritka az autó sem. A mai gyerekek ló helyett K-700-ás traktor nyergében feszítik.

Milliósi értékű gépek ezek, amire éppúgy vigyáznak, mint annak idején Önök a jó lóra.”

Kerekes József: Kovácsra a téveszben is mindig szükség volt. Bizony, gondját kellett viselni a jószágnak, ha dolgozni akarják vele. Magam a Rózsa Tsz-ben patkoltam a lovakat naphosszat. Az emberek sokat panaszkodtak az akkori vezetőkre. Azt hiszem igaz volt, mert amióta a két forráskúti és a három üllési tévész egyesült, mindig jobbra vált sorunk. Pedig akkoriban sokan voltak, akik ellenkeztek az egyesülést.

Pulai István: A mi utcánkból én léptem be elsőnek a téveszbe, itt Üllésen. Kezdetben nehezen fizetett a tévész, de megmondom őszintén, voltak közöttünk olyanok, akik szándékosan visszafogták a munkát, úgymond, ha nem csináljuk, visszadják a földet. Aztán ha nehezen is, mégis csak megtaláltuk a számításunkat. Megváltozott körülöttünk az élet.

— Így alakultak egykor erre a szövetkezetek. Valamit akartak az emberek, de a földjeiket majdnem vissza vette a homok... Hasonló sors kovácsolta össze őket úgy, hogy ma már a Kiváló Szövetkezet címet is elnyerlék.

Radics Ferenc

Földjavítás műanyaggal

Vas megyében, Kemenesalján, régi gondja a mezőgazdaságnak a jó vízellátás. A Hegyhát-Kemenesaljai Vízrendelési Társulat a közelmúltban elhatározta: nagyarányú talajjavítási, vízrendelési munkálatokat végez a területén. A Kodó- és a Cinca-patak mentén végzik el. A kemenesaljai Berzei Dániel Termelőszövetke-

Búza, cukor, kávé, kakaó

Árak és tartalékok a mezőgazdasági világpiacon

Rómában tanácskoztak nemrég a FAO, az ENSZ Élelmezésügyi és Mezőgazdasági Szervezetének közgyűlése, Jó és rossz hírekkel egyaránt szolgált a tanácskozás. A legfontosabb hír az volt, hogy 1978-ra a FAO kedvező élelmezési kilátásokat jósolt. A világ gabonakészletei (a Szovjetuniót és Kínát nem is számítva) közel 180 millió tonnára duzzadtak, ami egy esztendő alatt 33 százalékos növekedést jelent. Az előrejelzés szerint a jövő esztendő végére a készletek a világ évi fogyasztásának 21 százalékát is elérhetik.

A „jóban a rossz” az, hogy továbbra is óriási élelmezési nehézségek várhatók a világ legszegényebb országai-ban. Miután India helyzete az elmúlt évek kedvező termelési következtében javult, a legfőbb nehézség Afrika.

A FAO „üzenete” azt jelenti, hogy az élelmezés alapját jelentő gabonaféleségek viszonylagos bősége mellett az éhség problémája a legszegényebb országok szá-

mára továbbra is fennmarad. A másik nehézség, amelyet a FAO közgyűlésén tárgyaltak — éppen a gabonafélék világméretűen szármolt bőségével függ össze. Ez ugyanis lenyomhatja a gabonafélék és általában az élelmezés szempontjából döntő mezőgazdasági termékek árát. Az áresés elkedvetlenítheti a termelőket, ami azt jelenti, hogy a készletek ismét lepadhatnak.

A FAO-közgyűlés jó és rossz hírei egyaránt ugyanarra a tényre hívták fel a figyelmet. Arra, hogy mind sürögősebbé válik a hatások nemzetközi egyezményeket megkötése, amelyek biztosítják a piac és az árak stabilitását. Ezek az egyezmények szükségszerűen csak olyan általános nyersanyag-program keretében lehetnek hatásosak, amelyek a fejlődő országok által exportált nem-élelmezési jellegű nyersanyagok (például fémek) árszintjét és piaci elhelyezését lehetővé teszik is biztosítani.

A FAO-közgyűlése így módon újra felhívta a figyelmet a különböző mezőgazdasági áru egyezmények megkötésének fontosságára. Ezen a világot átfigyő problémán belül a közelmúlt hetekben a búza egyezmény vitája, az új nemzetközi cukoregyezmény, valamint a kávé- és kakaó-árak helyzete állott a figyelem középpontjában.

Ami az új búza egyezményt illeti: a jelenlegi megállapodás június 30-án lejár. November első hetében az új egyezményt előkészítő munkacsoportok úgy döntöttek, hogy az új búzakonferenciát 1978 februárjában kezdik és addig még számos megbeszélést tartanak. Egyelőre megegyeztek abban, hogy az új búza egyezményben gon-

doskodnak megfelelő tartalékkészletek létesítéséről. Emellett kidolgozzák a búza irányárát. Ez utóbbinak az lesz a szerepe, hogy jelezze: mikor kell a túlságosan magas ár letörésére a készleteket piacra dobni, illetve túlságosan alacsony árszint esetén a raktárakat feltölteni.

Figyelembe kell azt is venni, hogy a Nemzetközi Búza Tanács novemberi jelentése szerint 400 millió tonna körül lesz a világ idei búzatermése. Változatlan bőség ígérkezik tehát a világ búzapiacain. Ez a gyakorlatban annyit jelent, hogy a tavalyinál jelenleg körülbelül 2 százalékkal alacsonyabb árszínvonal emelkedésre nem lehet számítani.

2.

A figyelem középpontjában álló másik mezőgazdasági termék, a cukor kérdésében azért érdemes közelebbről megvizsgálni a helyzetet, mert itt körülbelül két hónappal ezelőtt sikerült új egyezményt kötni.

Itt a helyzetet az jellemzi, hogy az utóbbi években a termelés szintje nem nagyon ingadozott, viszont spekulációs okok miatt a cukor ára óriási ingadozásoknak volt kitéve. Jelenleg az amerikai cukortörzsdén fontonként 7-8 dollárcent körül mozog a cukor ár. Az egyezmény szerint viszont az elképzelés az, hogy a cukor világszintű árának ennél lényegesen magasabb sávban, 11 és 21 dollárcent között kell ingadoznia. Az új cukoregyezményt éppen az árak stabilizálása érdekében nagyobb tartalékkészletek létesítését és szigorúbb exportkvótákat írt elő.

3.

Ugyanezt a bizonytalanságot tükrözték a november folyamán kávé- és kakaó-ügyben folytatott tárgyalások is. A kakaó piaci árszintje tonnánként 4000 dollár körül van. Ez jóval magasabb a tavalyi árszínvonalnál. Jövő év januárjában tartják a Nemzetközi Kakaó Szervezet tanácskozását, amelyen heves összecsapás várható a legnagyobb exportőrök (Brazília, Ghana, Nigéria), valamint az ár letörésére törekvő importőrök között.

Lényegében hasonló problémák előtt áll a kávépiac is. A kávéárak jelenleg több mint 20 százalékkal magasabbak a tavalyi árszínvonalnál. A csata itt is a nagy dél-amerikai és afrikai kávé-exportőr országok, valamint a vásárlók (általában a fejlett országok) között dúl. Az afrikai kávétermelő-országok legutóbbi tanácskozásán elismerték, hogy szükség van reális exportárak megállapítására — de arra is, hogy megfelelő készletpolitikkal biztosítsák az árak stabilitását.

E kiragadott példák is igazolják azt a legfőbb tanulságot, hogy egymástól elszigetelten az egyes mezőgazdasági nyersanyagok problémáit nem oldhatók meg. Ez a magyarázata annak, hogy a sokat emlegetett „új gazdasági világrend” sarkallatos pontjának a fejlődő országok egy ügyvezető intézmény nyersanyagprogram létesítését tartják. Ez a legfontosabb 18 nyersanyag piacának megszilárdítására szolgál és a nyersanyagárak árszintjének stabilitását nem elhanyagolva, hanem együttesen kezelik.

A megoldást nyilvánvalóan ezen az úton kell keresni — a gyakorlati tapasztalatok azonban sajnos azt mutatják, hogy ettől a világ még nagyon messze van.

I. E.

Almát minden évszakra!

Tucatnyi mezőgazdasági üzem foglalkozik a Német Demokratikus Köztársaság legészakibb részén iparszerű almatermesztéssel. Tavaly őszel már több mint 6000 tonna gyümölcsöt szállítottak innen a termelőszövetkezeti gazdaságok; közülük a legtöbbit a Rostock-Lütten Klein-1 „Előre” szövetkezet. A Keleti-tenger vidékének az éghajlata nem kedvező a gyümölcsérelésre, ezért rövidkebb vegetációs idejű gyümölcsfajtákat választottak: ki. Ilyen többek között az Aurilla alma, amely a hűvös északon is jól bevált, mert később és tovább virágzik, így a fagy kevésbé veszélyeztetli.

A termés egyötöde kerül azonnali kereskedelmi forgalomba, nagyobb részét raktározzák. Ezért — folyamatos ellenőrzéssel — még a fákon bíztosítja, melyik gyümölcs alkalmas raktározásra, s pontosan meghatározzák a szedés-érettséget. A hosszú raktározásra szánt almákat még szüret előtt a raktári foltocodás, a gombabetétségek ellen is permetezik.

A jó természetű fáradó termelőknél kivül a raktártervező műszakiak is jelentős hozzájárulnak ahhoz, hogy minden évszakra alma kerüljön a fogyasztók asztalára. A Gross Lösewitzben működő Gyümölcs- és Zöldszérumelőző Gazdasági Egyesülés műszaki irodája 6-12 és 19 ezer tonnás korszerű raktárházakat tervez. A hatezer tonnás raktárak egy részében 1-4 C°-os hőmérsékletű hűtőterek is vannak, s ezekből március elején kezdik a raktározott gyümölcsöt kiszállítani. Ezeknek a mo-

dern raktáraknak egy része úgynevezett „gázraktár”, azaz irányított, vezérelt atmoszférájú tárolóter. Ezekben a levegő nitrogén-, oxigén- és széndioxid-tartalmát úgy szabályozzák, hogy az alma sokkal tovább friss marad, mint a többi hűtőházban. Ilyen gázraktárakat mindenekelőtt a Havel vidéki, valamint a Halle és Erfurt környéki gyümölcstermelő gazdaságokban építenek. (BUDAPRESS — PANORAMA.)

Pályázati felhívás

A Magyar Újságírók Országos Szövetségének elnöksége és a Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség központi bizottsága pályázatot hirdet az újságíráshoz tehetséget és kedvet érző, 18-30 év közötti — nem újságírói munkakörben dolgozó — fiatalok számára.

Pályázni lehet nyomtatásban még nem közölt, aktuális, társadalmi, ifjúságpolitikai, gazdasági és kulturális témájú, az újságírói munkakörhöz kapcsolódó sajtósági témáknak (riport, cikk, interjú, stb.) megfelelő írással.

Egy pályázó legfeljebb három — egyenként 4-5 géppelt oldalán nem hosszabb — írással pályázhat. A pályamunkákat gépelve, 3 példányban — részletes önéletrajzzal együtt — kell beküldeni.

Pályadíjak: két első díj (3-3 ezer forint), a KISZ Központi Bizottságának különdíja (3 ezer forint), a

Kubai autópálya

Kubában a jelenlegi első öt éves tervben különös figyelmet fordítanak az autópályák fejlesztésére.

Az 1959-es forradalom óta 17600 kilométer hosszú út épült — s most 1980-ig — újabb 12 ezer kilométernyi készül el. Gyors tempóban épül a mintegy 1000 kilométer hosszú többsávos autópálya, amely nyugat-keleti irányban, Pinar del Riótól Guantanamóig szeli át az országot. (BUDAPRESS — PRENSA LATINA.)

MUOSZ elnökségének különdíja (3 ezer forint), négy második díj (2-2 ezer forint), hat harmadik díj (1-1 ezer forint). A pályadíjakon kívül a kiemelkedő pályamunkákat a bíráló bizottság elismerő oklevéllel jutalmazza. A pályázat első helyezettjei előnyben részesülnek az újságírógyakorlatok alkalmazásakor és mentesülnek az újságíróiskola írásbeli és szóbeli felvételi vizsgái alól. Ezenkívül a díjnyertes és oklevéllel jutalmazott pályázók felvételre kerülnek az 1978. szeptemberben induló újságíróstudióra.

A pályamunkák beküldés határideje: 1978. január 15. Eredményhirdetés: 1978. március 21-én. A pályamunkákat a következő címre kell beküldeni: 1368 Budapest. Népköztársaság útja 101. (MUOSZ Oktatási Igazgatóság.)